

LLETRA DESCLOSA

Amich Gambús :

Vostre amable encàrrech d'escriure quelcom ab què contribuir al justissim homenatge que Reus vol fer al exquisit poeta y també bon amich Bartrina, m'ha omplert de confusió; perquè, realment, no sé pas com posarmhi.

Ja ho sabeu que jo no serveixo per a escatir mèrits ni depurar valors, a més de que no m'agrada ferho; com y tampoch lo prodigar elogis, per merescuts que sian, encare que's tracti d'un difunt (d'un viu may!)

A mi deixeu-me sentir, sian goigs, sian dolors; deixeu-me fruhir sensacions y, si l'estre *bufa*, bé o malament cantarlos; però fer crítica (fins en el bon sentit de la paraula), no fa per casa.

Y a fè que'm plauria saberne, en el present cas y que'm vingués de natural; car En Francesch Bartrina, (ab qual amiat y de sa familia vaig honrar-me), es ben digne d'èsser estudiat y honorat com molt encertadament os heu proposat ferho are.

Os felicito novament per tal propòsit y ho trobo molt oportú, avuy més que may, en que tants y tants noms venerables són llensats al *pou del oblit* y no pas per ignorancia o inconsciencia, sinó per petulancia y ab tota intenció, per aqueixa epidemia de *superhomes* que fa temps patim.

Vetaquí una cosa que ell, En Francesch Bartrina, no va conéixer may, la petulancia. Ses poesies ho demostran ben palesament, car d'ell pot ben dirse allò de que «per sos fruyts els coneixereu». Aquella

ingenuitat, aquella corprenedora bohnomia, aquella senzillesa de forma y tendresa de sentiments, eran ben bé personals: escrivia tal com sentia; per això eran tant emotius els seus versos, sense pretendre may ésser transcendents: se'l podria motejar de «poeta dels humils».

Estich completament d'acort ab vostre criteri en trobar més poeta al susdit que no pas al seu germà Joaquim, qual fama es potser deguda més a la estridència o atreviment que no pas a la vera valua literaria, sense negarli aquesta, especialment en el conreu del castellà, al que tant se dedicà.

Endemés, tornant al *nostre* Bartrina, no sé perquè els seus versos me recordan sempre les pintures d'En Modest Urgell: l'un ab el pinzell, l'altre ab la ploma, ens han donat sempre una mateixa tònica y per ella han sigut igualment admirats y també igualment criticats. Devant d'una tela del Urgell o llegint una poesia del amich Bartrina, me sento assadollat d'una certa placidesa, d'una mena de tristesa dolça, agradable, que commou sense arribar a fer plorar, qu'aparta tot pensament groller y que deixa en l'esperit un suau regust de polida pagesia, talment com al veure la cara d'un bell infant que al ensems riu y plora.

El seu fer, com el seu pensar y sentir, eran ben bé de la terra nostrada, y encare més de Reus y son camp. Bé prou que's complavia en nomenarlos en sos versos els llochs de sa predilecció: Salou y la Mola,

la Raseta y la Boca de la Mina, Riudecanyes y Cambrils, la cenia, la vinya, el mas, el molí, la Font dels Capellans, etc. Y sense nomenarlos materialment, prou que en tota la seva obra hi traspúa aquella visió lluminosa, clara, del hermós y esplèndit *Camp*, per ell tant *viscut*, d'aquella ciutat oberta a tots els vents, per ell (com per nosaltres) tant volguda. Diguintho, sinó, els seus inspirats quadrets *Lo nostre mas*, *Pel Veremar*, *Recort de nen*, *Per Totsants*, *Conversa* y tants y tants altres, per a no dir tots.

Li agradava tant parlarne dels llocs dels seus amors, que per força n'havien de sortir saturats tots sos escrits d'aquella flayre y d'aquella llum propies d'aquell benèhit tros de la «Catalunya nova». Per això sa llar barcelonina venia a ésser un veritable *Consulat* de Reus, ja que allí ens hi reuniam ben sovint en més que amical, germanivola tertulia, tots els qui teniam reusenca prossapia, tots els qui haventhi nascut o passat llur infantesa, no podiam (com no podem) recordar sense emoció lo que directa o indirectament se referís a la *Rosa del Camp*, a la «Andalucía de Cataluña», a la hermosa ciutat de les nostres anyorances.

Ab quina *devoció*, ab quin goig y respecte hauria anat, si are fos viu, a veure aquell prodigi de color y de dibuix, de llum y composició, d'ambient y vida, la cèlebre *Vicaria* del gran reusenç per

ell tant venerat! Com li haurian espurnat els ulls y se li hauria enaygat la boca, al veure y contemplar aqueix grandió llorer patri, refflorint en sa propia terra, del que n'es realment una de ses més llegendaries glories!

Reus, ab son benemèrit CENTRE DE LECTURA, pagarà, donchs, un deute d'amor al honorar a qui tant la estimava; però entench que aytal deute no serà del tot ben pagat fins que d'una o altra manera se reuneixin y's publiquin, no pas luxosament, sinó lo més econòmicament possible, per a que puguin ésser més difundides y mellor conegudes entre la *Gent del Camp*, totes les obres d'En Francesch Bartrina, donchs aquest seria el mellor monument que podria aixecarse a la seva memoria.

Dispenseume, amich Gambús, sinó corresponch mellor a vostre amable convit: el meu intel·lecte, com ja os he dit, no arriba a més; ni crech, tampoch, que calgui; perque de segur que no os mancarà qui supleixi ab escreix la meva insuficiencia. Voliau la meva pobre adhesió: aquí la teniu y grans mercès per havermhi cridat a dirhi la meva. Preneune la bona voluntat, que ja sabeu que l'hi tinch tota en quant se refereixi a la qui fou llar de mos avis, jardí de ma infantesa y de bona part de ma joventut, magnífica arquimesa guardadora d'un immens tresor de recorts, al ensemps que punyidors, també ben dolços!

Os abraça vostre affm. a. y c.

MANUEL ROCAMORA Y RIVERA

Barcelona, 1922.

